

Kelewis, Karaliaucziuje
tas Utarninka isbdidams,
kastoj, ant bile fokio Busto
apsteliutas, su Busto pinin-
geis ant Bertaino Metu
5 Sgr. arba 50 Pf.

Kelewis

is

Apsakymu Istatimai i Ke-
lewi kastoj po 2 Sgr. uz
kozna, smulkeis Kastais
isdrukawota Eile. Gro-
mataš reif ben atrabyti:
Bergplaz (arba
Smiesen Berg) № 7.

Karaliaucziaus Broliams Pietuwiniufams Zines parnefas.

Nro. 23.

Karaliaucziuje, 4. Junij.

1878.

1. Sekminiū Szwentėje.

Ewang. Jono 14, 23—31. Grom. Rusid. Ap. 2, 1—13.

2. Sekminiū Szwentėje.

Ewang. Jono 3, 16—21. Grom. Rusid. Ap. 10, 42—48.

3. Sekminiū Szwentėje.

Ewang. Jono 10, 1—11. Grom. Rusid. Ap. 8, 14—17
arba Rus. Ap. 2, 29—36.

Jus Mylimi, fits fita mylėkime, nės Meile is
Diewo yra. (1. Jono 4, 7.)

Karalyštės Jus Waifelei,
Tarp sawės mylėkitės.
Grazus Jusū bus Namelei,
Kad Jus Meilėj elgšitės
Meilės Staistume spindėti
Krišcijoniū tai Pazymis

Brolius kurs ne mok mylėti
Kristaus n'ier Mokitinis.
Kurs ne weng majū pastoti,
Bet Kitiems wis Garbę dūti,
Meile tam n'iera sunki,
Bet Dien is Dienš lengwi.

Sztan, kaip grazus ir meilingas Daiktas yra, kad
Brolei Sandoroj pas wiens wieng gywena! Kaip Mostis
brangiausėj kwepjančioji, kuri nū Galwōs Arono teka
i jo Barzdą, kuri nutek i jo Kubą; kaip Kasa, kuri
nū Ermono trint ant Kalnū Ziono; nės cze jada Pōns
Diews Žegnōę ir Iffilaitymą wisados ir amžinay.
Pf. 133, 1—3. Bet šwentoji Dwase, kuriš
šlowngjē Szwentę mes šiose Dienose šwencziam, kuri
yra Dwase Meilės, Szwentybės ir Tiesōs mums wi-
siems te sutenka fita broliškaję Meile Prastybėj, Bier-
nybėj ir Szirdiēs Žemume ir te pergāl musyj wisj
Szirdiēs Kietumj ir Pasididziawimj. Amen.

Gromata Brolio is Pietuwōs.

Tarp fitū Gromatū man ir wiens is musū mielōs
Pietuwōs yra parėjusi, kuri man teip atsidūd, kaip kad
ji is didey wierndōs Szirdiēs parašyta, ir kuriš Ber-
staitymas galėtu, kaip man pacziam, taip ir wisiems
Kelewoj Prieteliams ant Žegnōės buti. Todėl aš
tą pagal didziausgaję Dalį šiczion istatydinu. Ale czion,
kur aš fokiamė Dalykē šitai Gromatēlei ar ne galiu
powisam pritarti, ar kad fokioj Wietoj fokio Ižgul-

dymo Keifals rodōs, czion aš sawo Misti i Kebeklē-
lius arba i Wafelius suglaudēs i Gromatōs Žodzius
iglausiu. Targi i Kebeklēlius iglaustieje Žodzei, tai
wis mano Mistis, o ne ano Kafejo. Dar turiu pa-
rašyti, kad šitaj Gromatōi wisur Wardai stow parašyti,
ale aš tūsius ne pasakau, zinodams, kad is tokio Wardū
Pasačymo daugiausėj Pasipiktinimas ir Kerštas pasidaro.
O juk aš ne noriu ney Papiktinimo ney Keršto pa-
daryti, bet Brolius Meileje suderinti. Targi anoj
Brolio Gromatoj teipo parašyta:

„Ne padymokit, kad aš šime Gziese, kur Jus jau
teip daug su Gromatomis apsunkinami, pasidrystu, Jusū
Meilę italbinti, ale kadangi mano Szirdziei tie patys
Daiktai Tuzbą daro, kaip ir Jums, tay aš nusitikiu,
kad Jusū Meile prieš Brolius Pietuwiniufus mano šę
prastj Gromatj priims ir fiet kaip Keifals ant tōs
atšlieps. Jau per kelis Metus man tie Resutarimai
tarp tū, kurie norim išganytais pastoti, labay Smutką
padaro. Ale kadangi man troppjos su daug Saktyojū
is abiejū Surinkimū jusieiti, jū Žodziū pasiklausyti, o
ir pasikalbēt, ale šime Gziese, kur per Brolio Ketur-
kaczio Gromatj tie swarbus Daiktai Irg ant Stogo
išfolti yra, jeib nū wisū apžwalgomi butu, tay mano
Szirdziei teip staudu, jog aš is Tuzbōs ši Pawasari
jau daug Kafeziū menkay galėjau miegoti. (Jau ir
man pacziam kartais gailu, kad aš Brolio K. Gro-
matj, wisai Pietuwai zinoma padariau, ale aš tikiūs,
kad per Wiešpaties Malone šitas Išreikšimas gal teip
Diewo Karalyštės Waikams, kaip ir Pōnā Jezu dar
ne pažystantiems Broliams Pietuwiniufams ant
didziēs Žegnōės pareiti.) Ale anš Brolis Kafejas
toliaus teipo rašo.

Mano Rupestis yra, kad Wiešpats man tą Ma-
lonę dowanotu, be Paliowōs tikrojo Kelio jėštoti ir
niekados ne pamesti. Ale man didey gailu ir fitū
Broliū bey Sešeliū, ir meldziu, kad Wiešpats norētu
karštj Meilės Diepsnelę i musū Szirdis islieti, kad mes
galētumbim musū Jėzulėli is wisōs Szirdiēs mylēt ir
tarp sawės fits fita, kaip patys sawę. Dėkun Jums
Pōn Kunigēl, kad Jus apšiemēt tarp Broliū taikint; ale
kaip rodōs, wienat per Kelewi Jus tai ne galēsite ant
Galo išwest. Welytina butu, kad Jums butu galima

ir Pouni Diewui toktai pamėgtu, kad Jus hę Wasara wisus Brolius iš abiejų Surinkimū ar i Lilę arba arti prie Lilės, kuri Wieta butu wisiems geriausey prsieliama, i wiena Wieta pakwiestumbit, jus dėl Pono Diewo Teisybės arba Keršto prieš wisus Nepaklusnūsius ir Nemeilingūsius graudentumbit ant Meilės ir wisū jōs gerū Waisiū, o tay bene Wiešpats Jums tą Malonęowanotu, kad Jus galētumbit Brolius. Jusū Kraujo Draugūs, Meileje suderinti ir jū swyrinėjanczius Kelius attiesti, jeib jie galētu ant Kelio i Zioną stiprius, twirczius ir wierniaus keliauti. Ak tai butu didis Dziaugimas Daugumui Kristaus Karalyštę Mylinčziujū ir sawo, o beje ir kitū Ižganymo geidziančziujū Dušeliū. (Ant to aš atsilėpju, kad hitas Paragimimas man iš Szirdiės ir powisam pagal mano Szirdiės Meilyjimą kalbėtas. Ale tacziau manding tai man tikt ne galima bus ištaišyti. Ant Pirmo dėl mano kitū Darbū, kurie wis dar n'iera gatawi ir ant kuriū aš dar Pora Merū ilgay, jey Wiešpats welys, sawo Syla ir Gziesę statyti turėšiu. Ant Antro dėl mano Senatwės. Pora Strudū Gziese tokie seni Susipainiawimai ne dūdas teip greitay išsiraizgiāti. Gze reiktu per feles Dienas Susikalbėjimus laikyti, o kad aš teip iš sawo kasdieniškojo Paprocio ir Gywenimo Budo iškeicziau, tay man tikt galētu ne geray eiti. Priegtam juk galētu nusidūti ir kad aš pagal sawo prigimtąjį Staigumą galēcziau besigincezydamas Wiešpaties Karalyštei Iškadą padaryti. Dgi tokie swarbus Susišnefejimai ir ne gal didime Pulke nusidūti. Manding geriaus bus teip. Išrinkite iš abiejū Surinkimū kunikšay ir dwasiškay Išmintingiausius iš kožno Surinkimo po kokius tris ar feturis; tie te susieit su širdinga Malda i wieng Wieta, priimkite gerąjį Ganytoją ir Mokitoją i sawo Tarpą ir turėkite gatawas Szirdis ir nū kokio Brolio Priešblylio koki Liefōs Zodi priimti, tay tas Susiejimas bus peržegnotas. Bet kad Jus, brangūs Brolei, busite hitokiu Budu tarp sawes sutikę tay man dūkite Zinia, tada aš, jey welysit, prie Jusū apsilankysiu; tada mes wienoje Wietoje Surinkimą Meilės Susidraugawojimo laikysim, iš kurio ir musū dangiškas Wiešpats su wisais sawo Angelais Danguje dziaugsis.) Bet anš musū Brolis toliaus teipo rašo:

Pon Kuniguži, kadangi Jus jau ilgą Gziesę toliu Pietuwōs gywenat, o juk ir ne daug toje galit apsilinkuy keliauti, todėl Jums Surinkimū, teip wieno kaip kito Budai ir Dawadai pagal ši Gziesę n'iera pilnay pazystami, todėl aš nusitikiu, kad Jusū Meile ant manęs ne pyks, kad aš Jums abiejū Surinkimū Dawadus ir Budus pagal aiskiausį Pazinimą aprašysiu ir meldziu, kad Wiešpats man hitame swarbiame Dalke sawo šwentąjį Dwasęowanotu, idant sawo Wiešpati tūmi ne apsmutnycziau, arba sawo ir kitū Dušelioms Iž-

kaddis ne padarycziau. Jau apie trisdešimt Metū rupinās už sawo Dušios Ižganymą ir myliu Diewo Zodi, kad ir rods silpnay, o teip tropyjos Progōs su Zodzio Sakytojeis susieit ir pasikalbēt butent iš senojo Surinkimo gawau iki šiol dewynis Sakytojus pazinti, o iš naujojo dwidešimt ir dewynis; rods tū jau dabar tikt dwidešimt tektrut Wynyčioje Wiešpaties. Dewyni jau yra iš Darbo i Atiši pawadinti.

Senajo Surinkimo Budas yra tas, kad Kruwon susirent, tay pirmjauš Giesmę giest, tada wisi parsi-klaupja, o Sakytojis meldzias, o nū Maldōs atsilėlus pakaito Sakytojis Zodzius iš Bobeliū, daug kart iš seno Testamento, arba iš Jono Apreiskimo ir išguldo tus, Kartais ale ne teip, kaip Pons Jezus bey jo Apaštalai išgulde, bet su tikt su kunikša Ižminczia. Ale žemiskay Dumojantiems tokie didi Ižguldymai patink, nēs tūmi galima, pilną Galwą Zinios prisi-kraut. Tada po Zodzio Ižguldyimo wisi pasiklaup ir ar Sakytojis patš arba ar wiens iš Klausytojų mel-dzias, o atsilėlus Pabaigōs Giesmelę pagied ir tada keliauj Namūn, o kiti ir pasilikę pasikalb apie tai, kaip tas arba ir kaip anš Zodis išsimano, o tay Kartais ir Ginczas randas, nēja kožnas mislyjas geriaus žingš, kaip antras Brolis. Tikro Dawado arba Susiklau-symo tarp kiti kito dabar menkay tarp senojo Su-rinkimo Sakytojų t'iera; nēja wierniems Lapa-cziui ir Kelkiui pasimirus, atširado dabar daug šwiežiū Sakytojų, kurie ale kitiems ne nor klausyt, dėl to beweit kožnas saw lyg ypatišką Surinkimą tur ir nor wis geriausey Raštą išguldančziu buti, ale tūmi ran-das dideli Skirtumai pat tarp Kraujo Geneziū ir artymū Raimynū. Wieni myl arba užtar wieng Saktyoji, bet kiti wēl kiti, o tai yra labay skaudu matyt ir girde, kad Dušios ne iki Kristaus, bet tikt iki Sak-ytojo te atein. Bet ak, kas gelbēs Smertnyje ir Sude?

(Ale jau šiam Šyčiui turim apšifoti.)

Wisofia Zinia.

— Pėtnyčioj 31. Meiji bėgo pirm Pietū kelios iš musū Ciecoriaus didziujū kariskujū Sziepjū plėni-nėmis bais storomis Zwynėmis apmuštū ta Juriū Kan-fowe, tarp Francuzijōs bey Euglanto einancziōs. Ale dwi tarp tujū, dar ne žinoma, iš ko tai atšiejo, susi-dauze bebėgdamos su kiti kiti baifingay. Wiena tujū Wardu „Karalius Wilhelm“, antroji Wardu „Dibysis Kurširštis“. Szita pastutinioji, wadinama „Dibysis Kur-sirštis“, tūjau pradėjo grimsti. Wandeniui i Masynes, i Ugni ir i Katilus išweržus plyšo hita Sziepis ir jōs Stukiei išlakawo i Padanges. Returiū Minutū Gziese buwo hita puikioji ir brangioji Sziepis šalin.

Įš visų 500 Vyru, kurie ant Gziesių rados buvo 300, o titi sako ir dar daug daugiau ar nuskendę ar i Padangės išlakinti, o išt 200, o rasi ir menkiaus gyvi pasilkę. Bet ir antroji Gziesis buvo hitame Susidauzime daug Įškados gamusi, o Vyrai turėjo kiel galėdami stubintis, pasidariusiasės Skyles žegleis ir kas tam lygu užkimšti ir potam kaip greičiausey i koki Įbėgi ant Įffigelbėjimo ir Afstaitšymo nusifakinti. Tai nusidawe ne toli nū Englando Krašto ne toli nū Miesto Dower. O Englanderėi hoko, kiel tift imane, i Bėdą parėjusiems ant Bagalbės. Bet mūsų Kronprincas, kursai hime Gziese Liundunės Mieste laikos emės tūjan apie hitą Megiliuki žinę gamės budams, saw ypaczies Wezimū Truki ir nuwaziawo kaip greičiausey ant tōs Wietōs, kur ta baišingoji ir išgastingoji Įškada buvo nusidawusi.

— Musū Firštās Bismarkis buvo ferinęs iš sawo Vigōs pasigawęs budams i baieriški Rissingiū Miestą kaip jau ir hitais Metais, ant Wartojimo Sweikatōs Wandens nukelianti. Bet Baierū Karalius, toktai patyręs, prisiule Bismarkiui ant to Gzieso, kol jis Rissingiūse rasis, felis sawo Wezimus, o ir Tarnus ant Wartojimo pagal Pamėgimą.

— Baznyčių bey Gziuliū Ministeris Pons Falkis, kursai, kaip žinote, nor iš sawo aukštojo Urėdo atstoti, yra nū Wiešpaties Giecoriaus Utrašą gawęs, kad jis sawo Urėde hime drumstame Gziese pasilktu ir atstodams jam minau ne jū daugiau Sunfenybju padarytu. Ale ar Pons Falkis ant sawo Wietōs pasiliks, tay toktai tift dar ne žinoma. Giecorius meilj, kaip pasakojama, felis fitus Bonus i baznytiškus Urėdus istatyti, su kureis Falkis mislijas sutarti ne galėšes. Kaip weif Firštās Bismarkis bus i Berlyną pargryžes, tay hitame Dalje turēs ar heip ar teip Dawadas pasidaryti. Tam Tarpe yra Pons Ministeris Falkis i Miestą Goslar iškeliawes, kur jam didziausia Garbė išrodoma.

— Nelemtasis Karaljudys Hōdelis Kalėjime budams ir perklausinėjams dar wis balamutiškus Afstymus dūda. Wieng Kartą jis barēs prieš Kalėjimo Wyresniūsius dėl to, kad jam ney jokiū Geitungū pasifkaityti i Kalėjimą ne dūdama. Ale fitū nūbaznū ir naudingū Knygū, kurios Kaliniams ant Pasifkaitymo dūdamos, jis ne wartoj. Įlgg Gziesę ne buvo galima išrašti, iš kur jis tuš Winingus gawęs, kas žin ar 100 Markiū ar 100 Doreliū, kurius jis paslutiniame Gziese turėšes. Ale dabar tai jau išrašta. Jis tūsius sawo Tėwams pawogęs. Tū šwiniū Kulkū, kurias jis prieš Giecoriū iškowęs, jau dabar trys ant Ulyczios atrastos, wiena atfirado jau pirm keliū Dienū, o dabar pirm Trumpo dar dwi kitos. Pirmoji buvo cziela, abi antroji suploti. Taygi tos bus ar fur i

Murą ar fur i koki Atmeni ant Ulyczios atfidaužiusios ir hitokiu Budu susiplojusios.

— Praėjusioj Nedėlioj, tai buvo Panedėlyj 20 taji Meiji laike Daugybe socijaldimutratiški Moterū Berlyne sawo Surinkimā, kuriame jos prieš Kunigus, prieš Baznyčių prieš Diewo Žodi ir kas heip joms i Burną ipūle bjaurius Žodzius kalbejo. Bet Policieis Urėdininkis, czion ant Užweizdėjimo statytasis tai girėdamas tą Surinkimā išarde ir hitas Moteriškes Namūn parsiunte.

— Wyriausysis Rusū Giecoriaus Ministeris Gucziaowski dar wis kaullige serga ir Kartais jau rodos, kad jis Gzirdiēs Nesweikatai prisidejus dar tift wos teles Adynas te patekšes, ale jis wis tift ir wēl Māžumą atfigaun.

— Po Growo Szawalowo Pargryžimo iš Petersburgio i Liundunės Miestą Kalba wis daugiau didiņas, kad dabar jau Pakajus pasidaryšes ir wisū Gyropōs Wiešpacziū Ministeri ar Pasuntinei 13. Junijū i Berlyną ant Kungreso susieisę, kuriame Englanderėi Rusai bey Įstreiki susitaitysę. Ale norint Žodzies ir Kalbomis Pakajaus rodomas, tacziau abeji, teip Englanderėi kaip ir Rusai dar wis ant Karo gatamyjas, teipo, kad mes dar tift ne galim istikimay žinoti, ar tikray Pakajus bus, arba ar ne Karas ušidegs.

— Persijonū Karalius yra jau Kartą pirm Poro Merū iš sawo Žemės, Afijoj Kytūse nū musū gulingziōs atstodams musū Gyropōs Žemės perkeliawęs, o dabar jis jau wēl per Gyropą kelianja. Jis iki dabar rados Petersburgij, kur jis prie Rusū Giecoriaus apsilankęs, o jis manding ir i Paryžą nukelias, Swieto didiji Turgu apsižiurėti.

— Persijonū Karalius Nasr Eddin yra iš Petersburgio jau atstojes ir ketino Raktj nū Subatōs ant Nedėdienės su 20 Tarnais per Waršawą keliaudams, i Berlyną aplankyti. Ar jis kaip apstėmęs bus i Berlyną parėšes tai mes hitą žinią rašydami dar ne gawom patirti. Įš Berlyno Persijonū Karalius norėjo Panedėlyj tiesiog i Paryžą ant Apšizurėjimo Swieto Turgaus kelianti.

— Hamburgio Mieste, kursai yra walnas Miestas Wokietijoje, Panedėlyj 20 taji Meiji Razbaininkas Haak gadintas arba Smereziū korawotas. Įš to musū Walniejie dymyjas, beje jie tai Hamburgiški Wyriausybei padymyja. Nesa per Walnų Szauksimą prie musū ogi ir beweit wisoj Wokietijoj Smerties Korawone Razbaininkū pasiliowusi, ir beweit žmones to Wiešpaties Žodzio bus užmiršę, kuri jis Noakui po Griektwanio kalbėšes: „Kursai žmogaus Kraują pralieja, to Kraujas per žmones wēl turēs buti pralietas. Nesa Diewas žmogū sutwėre i sawo Weidg.“ 1. Moyz. 9, 6.

— Iš musū Karalystės Vozū Provincės Geitungūse pasakojama, kad tenay Kreize Wogrowicz prie Dvaro Friedrichshof priklausanziamė Kieme Lopjeno du Waiku wiens 10, antrasis 12 Metū jenas 14tąjį Meiji ant Lauko šventąjį Mergą Maryją, Pono Jėzaus Motyną, Erškėčių Krume deganczią Likri Rankoje be laikant macziusiu, ogi ta jiemdwiem ir sakiusi, kad jūdu turincziū eit spawėdauti. Waikams Namūn parėjus jū Motyna su jeis pas Kunigą nuėjo jam tai papasakoti, o n'ilgay trukus po Poro Dienū jau buwo Pasakalba prasiplatinusi, kad Maryja Erškėčių Krume pasirodziusi, o tūjaus pradėjo aname Kampe žmones, kurie wisi ten Vozūse Katilikai yra, iš toli ir placzey i Luppjėnū Kiemą twiti ir giedodami bey melzdamiės, o iš Daliės ir ant Keliū cziozdami ar rėpliodami aną Erškėčių Krumą aplamyti. Jau pradėjo tenay Twanas Marijės Meldėjū Lukstancziūs susirinkti, kad Wyriausybe su Zalnierū Pagalba turėjo žmones ten išwarinėti. Ale Wyriausybei Waikus astriey ir po wieną perklausinėjant jūdu galiausey issipazino, kad jūdu apie Maryjės Pasirodymus fitose Wietose girdėję budami ir šiczion toki Pasirodymą pasakoti prasimanusiu.

— Arkliū Turgus jau Serejoj pirm Dangun Žengimo Diendės pasibaige. Tas ši met daug Lukstancziū ir daug daugiaus ne kaip kitais Metais aplankytas buwo, o Pardawėjai su Prekiomis, kurias jie užmokėtas gawę, ir kaip girdim didey yra pakajingi.

— Sziczion ne toli nū Karaliaucziūs ant wiendės Balds, kur Turfas strykawo, tarp pasigerusiujų Darbinintū Susimušims pasidareš, kuriame wiens iš jū Beileis nudurtas ant Wietės negywas pasilikto. Ir czion pasirodo Waikus Brangwyno, bet iš jo Waikū reit Medi ogi lyg teipojau ir Brangwyną pažinti.

Jau wėl Razbajyste prieš Wiešpatį Ciecoriū.

Tai trudna žinia, kurią mes pirm Trumpo apie Karalžudi pasakoti turėjom; ale dabar pareit dar triundesne, beje tokia, kad Szirdis dreba, ir mes klausis turim, kas bus su mumis, kas bus su Prusija, kas su Wofietija beje su wisa Krišczionyste ant Galo Musū pitas Keleiwjo Laiklas buwo gataws; ir i Drukariją padūtas, kaip šwentoj Dienoj po Wėšios man ta išgastingoji žinia parlekė: Jau wėl musū Wiešpats Ciecorius Smertiės Prtegadoje buwęs; jau wėl nelemta Ranka prieš jį pasikėlusi ir ant jo šowusi. Szwentoj Dienoj ant puse 3 po Pietū Wiešpats Ciecorius pagal sawo Baproti i Drą pasiwazinėti norė-

dams, waziawo Berlyno Wiesto Ulyczia, wadinama „Po Piepomis“, wofisklay „Unter den Linden“, kaip wiens Melabysta žmogus iš ands Ulyczios Buto Numerio 18 ant Ciecoriaus šowe. Ar tas wieną Szumi ar felis paleido, tai dar ne galim pasakyti; o ir ne žinom, ar tikt wien Szriutomis, arba ar ir su Kulka. Aštūnes Szriutos Ciecoriui i Weidą ir i Kaslą parėjo ir jį sunkiey ižeide. Ciecorius paršlijo i sawo Tarno Leibjegerio Glebi. Kraujas tekėjo baises. Ale rokojama, kad brangusis Gwastis busęs išlaikytas.

Szirynt, Paradėlyj yra apie išgastingąjį Piktadėjystę Berlyne prieš musū mylimąjį Žemės Tėwą nusidawusejį sekancziōji žinia parlekusi Berlyniškis Policieis Prezidentas yra sekantiji Apsakymą išleides: Ciecorius wafar prieš Žiegorius tris po Pietū po Lėpū waziawo tay iš Buto Num. 18 tōs Ulyczios pūle iš antrosės Tožės aukštay du Szuwju, kuriūdu Wiešpati Ciecoriū ant keliū Wietū ištiko. Piktadėjis yra Dr. Karl Eduard Nobiling, gmes 10. April 1848 ant Dvaro Kollno šale Miestelio Birnbaum; manding tai bus Vozū Provincoje. Tasai gwveno jau per du Metū Berlyne ir nū naujojo Meto tam Bute po Lėpū Num. 18. Jis iš antrosės Tožės su dwiliupine Buczka du Szriutū Szuwjū ant Ciecoriaus paleidęs. Kaip žmones i jo Stubą weržės, ji nutwert, tay jis su Piktule, tą gatawą prie Szaliės laikydams pirma ant Sztojancziūjū, o tūjaus potam ant sawės šowe ir yats didey Burnoj išrodyjo. Razbaininkš issipazysta, kad jis šia Piktadėjyste išpromyjęs, ale ne sako, kodėl jis tai daręs. Bet Wiešpats Ciecorius yra i Weidą, i Galwą, i abi Ranki, o ir i Rugarą daugiaus kaip iš Wiso 30 Szriutū i sawo Kuną gawęs.

Tai po apsakto Berlyniškis Policieis Prezidentas. Ale per kitus Pasakojimus mes priegtam tyrēm, kad pagal Daktarū Misli Wiešpatiės Ciecoriaus pats Gwastis n'iera i Briegadą statytas ir kad mes todel tikėtis galim, jis ir wėl pasigaus, ale jo Ronos dabar jam didey skaut. Iš Pirmo buwo sakoma, kad Karalžudys Nobilingis Ministerijoje Raštiniuku buwęs, ale ne. Jis tikt Kartais prie wieno Ministerijės Pono Darbą gawęs ale paskutiniame Gziese jis wijokiomis dimukratiskomis Drukomis Darbą pasidareš. Paswecziausian jis sakės, kad jis su keleis kitais Wyrais Karcziamoj prie Stiklo Pywo sawo Piktadėjyste sušnekejęs. Ale kas tie Riti buwę, tai jis ne sako. Jis randas Kalezime ant Ligoniū Sztaacijou, o Daktarai mislyj, kad jis rasi dar tikt wos keturisdesimt ir aštūnis Stundus tepatekšęs. Szitas žmogus yra iš garbingos Giminės, o du jo Broliū yra Aščierai.

Beilage zu No. 23 des „Kelewis“.

Königsberg, den 4. Juni 1878.

Telefons arba Tolkalbys

(Pradžia Num. 22.)

Tay Tiesā, jey pirm kelū Szimtmeczū kas Tolkalbi iſradēs butu, tay jis butu tikray per piftczauſā žyni laifomas ir bene podraug su ſawo Iſradimu ſudegintas buweš. Mums ale dabar žinant, kodėl ir fokiu Budu yr galima, ſawo Kalbā per Tolkalbi toly nuſuſti, tiſt Dywai, kad ſio Swieto Gudrincei ne jau ſeney ant to pareje yra. Skaitytojis ale ne tur padymiti, kad meš Tolkalbjo Iſtaifymā nūgrunczey iſguldyti noriedami po pirm apie kelis praſtus Daiktus kalbėſime. Pirm wiſū Daiktū norim meš iſtirti, iſ fur ir kaip Balſas atſirand? — Antay yra wienoje Sienoje wiens Lentgalys twirtay imurytas. Mums i ji muſant meš tiſt trumpā ir fimu Trinki be girdime. Iſpleſkim ji dabar iſ Sienōs laufan ir padėkim ji ant Zemēs, o tada i ji muſdami jau daug aiſkeſni Bildejimā girdėſim; o dar aiſkiaus ir geraus jis ſkambes, jey meš ji ſu Wanczeis fur norys pakabyſim. Taygi taš patš Lentgalys wiš geresni Balſā iſdūd, jū walniaus jis paſjudinti gal. Imkim dabar wieng gelžini Wirbalg, furomi Sztrepleš mezgamos (Žekes abomos) yra ir iſprauſkim jo wieng Galā i fokę Plyſę. Jey meš jo walnaji Galā palente paleidzami, tay jis wirpėdams Balſā arba Wirbejimā padaro; ir jū trumpesnis jo neiſprauſtaſis Galas yra, jū tankesnis yr ir jo Wirpėjims ir jū aukſtas arba plons yra iſ to atſirandaiſis Balſas. Jey meš tam Wirbalui wirpant Wirſtā priſiſdami jo Wirpėjimā apſtabdome, tay ir jo Wirbims ſalin. Meš galėtumbim czon dar daug tokiū ir tiems lygiū Paweiſlū primeti, kaip antay apie Smuikū Strunas, apie prie Wamzdo, Dambrū, Wirbynēs eſanczus Diejuwelus ir t. t.; ale jau ir iſ minētųjų Paweiſlū ſupraſit, kad kožnas Balſas iſ Trinkejimo arba Wirpėjimo fokio norš Daikto atſiranda. Lygiu Budu atſiranda ir Balſas tojo, kurs ſi Kelewi ſu aiſkiu Balſu ſkaito. Neſa wirſutiname Gale muſū Gerklēs randaiſi 4 Blėweles, kuros ſterſan per Gerklē nū Pakauſio ant Smatrōs linfay perſitent. Szeip jos loſos Gerkleje kaba; kaip weik ale meš kalbēti norim, tay jos iſitemp ir per Gerklē iſ Plauczū iſeinanczoji Dwase padaro jaš wirpanczas, o tāmžyg ir ſkambanczas, ir jū twirczauš jos itemytos yra, jū greiteſnis ir tankesnis yra jū Wirpėjims ir jū aukſteſnis arba plonesnis yr iſ to paſidaraiſis Balſas. Užauguſo žmogaus Gerklē yra platesne, todėl ir jo Balſo Kaſpinelei yra ilgeſni ir drutesni, jū Wirpėjims iſ wiſo retesnis, o deley to ir jo Balſas ſtambesnis, ne kaip Kudifio.

Iſ tōs paties Briejastiēs randaiſi ir Skirtums tarp Balſo Moteriū ir Wyſtkujū. Gze ale dar noriu priminti, kad muſū Gerkleje tiſt wien ſtors arba plons Balſas yra padaromas. Balſinū bey Subalſinū arba Buſhtawū Balſus padarome meš potam ſawo Gomurē, Liežuwi ir Lupas ſeip ir taip kraipydami.

Meš ſakēm, kad kožnas Balſas iſ Trinkejimo fokio norys Daikto atſiranda. Ale ney wiens Daiktš, norint ir kažin kaip judėdams ir wirpėdams, tiſt neſkambėtu, jey aplink ji Dro ne butu. Kad tay tikray taip yra, nū to muš nabaiſtininkš Mageburgēs Burgermiſtras von Guerike perludys. Taſai iſrado Mete 1650 tokiā Plumpā, ſu kure galima Drā iſ iſ bilekocio Ryko iſſurpti arba iſplumpoti. Daugiauſey yra ta Dro Surpſtynē ſi-tai po itaiſyta: Ji pati yra fokiu 1½ Pėdū ilga; iſ jōš iſeina wiens Kureli arba Szeiwa, kuri iſ pirmo ant Szalēs, o potam ant aukſto lenkta. Ant wirſutino Galo tōš Szeiwōš yra Plotis, kaip fokš ſleſnas Tolėrus (Skwis) užmuntas, o ant to Tolėraus yra wēl wiens aukſtas ſtiklinis Rykas užwožams. Baſtatykim dabar ant to Bloczo wieng mažā Kartuwę (Staktis), o pakabykim prie tōš wieng mažā Wapeli (Skambalā) ir užwoſkim ant to tā ſtiklini Rykā. Ta wiſā Badarynē, o tūmi ir tā Wapeli judinant jis ſkamba. Iſplumpūtū ale dabar po to ſtiklinu Ryku eſantiji Drā. Taš Rykas, kuri meš pirm to lengwey užwožti bey nuwožti galiejome, gul dabar taip twirtay ant Tolėraus, kad ji weikliaus ſukulti, ne kaip nuimti galėtumbim, o dabar galim ta Badarynē, o ſu je podraug ir tā Wapeli ir kažin kaip judinti, jis taczauš neb ſkamba. Taigi dabar iſpažiſit, kad jey tarp ſio Laiſko Skaitytojo ir jo Klaufytojū Dro Tarpe ne butu, tay jis galėtu ir iſ wiſōš Sylōš ſaukti, anie wienof nieko negirdėtu.

Kokiu Budu ale atgaben Dras Balſā i muſū Auſis? — Imkim wieng ſu Wandiniu pripiltā Bludā ir imeſkim i jo Widuri foki mažā Daiktā. Jam ipūlant Wandū i Auſti paſoka ir tada ant wiſū Puſū mažos Bangos praſiplatina, kuros jū tolyn bėdamos, jū nuſimajina. I tirſtā Grubā ka imetant ale ne taip ſpėrey Bangos paſidaro, kaip ſyſtame Wandinyj. Bet Dras yra dar dauā ſyſteſnis, o todėl ir daug palankesnis bey greitezauš paſjudinas, ne kaip Wandū. Taigi ir kožnas Daiktš paſjudindams arba wirpėdams ir aplink ji eſantiji Drā ſujudin, kurame iſ to lyg tokioſjau Bangos paſidaro, kaip ſujudintame Wandinyj. Jey tokios Deo Bangos lingodamos muſū Auſis arſieš, tay meš girdime. Arti prie fokio wirpanczo bey ſkambanczo Daikto yra Balſbangos didesnos, o todėl ir

stipraus i musū Aulis atstrenk, o mes dėl to ir geriaus girdėti galime, ne kaip toli budami; nėra ir Balsban- ges tolyn begdamos wis menkyn eina, o galauseny po- wisam išgesta.

(Dar ne wistas.)

Wisofia Zinia.

— Serėdoj 22taji Meiji susitare ficzion wiena 14 Metū sena Mergaitė ju wienu Moliawonininkū Mokitiniu ant Prėgliaus Upės šen ir ten pasirtis. Waltiės ne turėdamu jūdu emės tōs Wietoj Lenta, ant kuriōs jūdu ušifėdo. Ale ta Lenta apsiwože arba ant antrōs Pusės apwirto, o Mokintinis kaip ir Mergute abu nuffendo.

— Swieto Turgus Parvyzo Mieste 1 maji Meiji prasidėjėsis, šime Gziese labay daug aplankomas. Szwen- tomis Dienomis wis foks Szimis Tuffstancziū Sweczziū czionay atfiranda, o fiokiomis Dienomis fokia penfes- desimt Tuffstancziū.

— Iš Gumbinēs sekantysis smutnasis Nusida- wims pasakojams. Dwi Moteres iš Noruščaziū norėjo i Miestą pas Bekere eiti ale meilydamos, Keli pasitumpinti jos ėjo per Gelzkelio Tiltą tenay per Upę einantiji. Ale ant Tulto užėjusios jos pomate ant Weziū po Defines Gelzwežimjū Truki prieš jeses atbegant. Jos šoko ant Kaires Pusės Weziū, ale ant tū joms kits Trukis iš antrōs Pusės priešais atbego, kurs jeses abi parwertė, ir rūjau ant Wietōs jos buvo Nabaštininės.

Dowanos

Babaigoj Meijo Mėnesio, o taygi ir dar ant senojo Metū Rokundo man prisunte:

34) Pons Kunigs Strelis iš Katycziū a) ant Ewang. Pasunt. 128 Markiū 30 Pf., furias Dowanėles Brolis Strelis iš Keferfiū surinkes, b) ant musū biednujū Epito- lininkū 1 Mk., c) ant Neregincziujū Buto 7 Mk., d) ant musū Mielafird. Rigonbucziū 6 Mk., e) ant musū naminēs Pasuntin. 24 Mk. — tai iš Wiso 220 Mk. 30 Pf.

35) Pons Kunigs Rudatis iš Priekulės nū wieno ne- minėto Jeruzalės Prieteliaus ant Jeruzalės Siratū 60 Markiū, ant Jeruz. Raupsūtujū 45 Mk. — tai iš Wiso 105 Markiū.

Wisimės Bonams bey Žiuponėms aplink Tilg, kurie Cu- foriaus, Kaffijs, Rummo, Brangmyno bey fokiu fitū Taworū primalo, aš ta Zine dūdu, kad aš Wokistojė Gase Num. 30, ne toli nū Wokistojė Wartos, nū Bonū Hofer bey Schaaf ta wisa Kroma nupirkes esu, o pažadu, kojną Birkojė wier- nay apžlūžyti. Ant to aš labay meldziū, kad tanfey aplan- titumbit mano Kroma.

Tilžėj, Junijū 1878.

R. Kromatis.

Dėl Basimirimo mano Paties, Kupcziaus George Boss, 14taji šio Mėnesio nusidawusto, tur didžioji Kupczyste su poniskais arba wyriškais Kubais, jau per 20 Metus buru- sioji, kaip ir didėy papildytasis Kromas su Milais, Bussing manufakturiniais Taworais bey audžiamais Daiktais wisofio Maniero

Wofieczziū Ulyczioj Num. 71

už Kaptū Prefias, o ir dar pigiaus skubriausy išpardūtas buti.

Wisiskafis Išpardawimas nusidūda tift už gatawus Pi- ningus ir prasidėjo Ponedėly 20taji šio Meijo Mėnesio.

Florentyne Boss,

Kupczystės Užrašas: George Boss.

Aš sawo garbingiems Birkejams iš Apygardo dabar Pawasario Skalbinui ir Baltinimui pristartinant primenu sawo wisur pakistamgę geriaustę Kernzypa arba Muilg, žalią Muilg, englistkaję Klorfalki bey Natrum.

Prefias aš statau prie gražiausio Taworo wisados pigiausy ir meldziū meilingo Aplankymo.

Heinrich Kiewel, Tilžėje,

Wofieczziū Ulyczioje Num. 67,
Muilo Fabrike ir Kupczyste.

Budawones Daiktū.

Sullendiskū Stogo Czerpjū, fraikiniū Czerpjū, engl. Portland Cemento, Gipso, Trukiū gipsinėms Luboms, Kalkiū, engl. Szar- mott-akmentiū, ugunio Molio, Drotnegeziū, Apmusimū Lan- gams bey Durims, Wirimo Plotū, geležiniū Pecziū Kepimui, Duriū Kalkiams arba Pecziams ir teip toliaus aš prisulau ant didžiausio Išsistyrimo pigiansy.

Karl Manleitner, Tilžėje.

Pridėjims. Czėjau: Asphalto, asphaltinio Lako ant Dzo- lierawimo Kartū, pryma sulipito storo Popieriaus Stogams (wofiskay wadinamū „Dachpappen“) ir t. t. nū Kitū ant Pardawimo padūta už Fabrikū Prefias.

Parwū

wisofio Maniero, sausū sumaltū, kaip ir i Fernitg gataway Parwawimui ant Mashnės nutritū ant Parwawimo arba Aptejimo Duriū, Langū Wežimū bey Szlajū, Fernitso, Lin- semeniū Aliejaus, Terputynėlyšės, Lakū bey Pinzeliū,

Szwėdiško Parwo,

patektinay ant Aptejimo iš Medzio padarytū Daiktū, Murū wisofiuše Parwū Manierūse už pigiausias Prefias ir geriausio Taworo prisulo

Karl Pieck,

Tilžėj, Wofieczziū Gase Num. 23.

Szwentėms

prisulo sawo Cuforijū Repurėsė po 48 Pf., o pagal Swarą perkant 50 Pf. Swarą, sumaltą Cuforijū 44 Pf., Cuforijū Stufelės 48 Pf. Swarą, cysio Szmofo Kaffijs po 1 Mk. 20 Pf. Sw., puikiū Ryšū 20 Pf., saldžiū Pliumiū 25 Pf., Razynū, Karintū, Kanėlijōs, kaip ir wisus fitus Aptėkū Ta- worus geriausio Maniero pigiausy

Karl Pieck, Tilžėje,

Wofieczziū Gase 13.